Svar, på Herr Sjöbergs Tal, af Akademiens Direktör Herr Johan Henrik Kellgren

Bokutgåva

Texten ingår i *Svenska Akademiens Handlingar Ifrån År 1786. Andra delen*, s. 47–50. Tryckt hos Carl Deleen och J.G. Forsgren, Stockholm 1802.

SVAR,

*på HerrSjöbergsTal, af Akademiens Direktör Herr*Johan Henrik Kellgren.

Min Herre!

Den, som på vitterhetens fält vill skörda en sann ära, och njuta en rolig besittning deraf, måste iakttaga trenne reglor: att skrifva sällan och väl; välja värdiga ämnen; och söka kännares bifall. Också, min Herre, har Ni följt dessa föreskrifter, och bevittnat deras nytta. – Vi äga ej ännu några Tomer af edra arbeten; men de pris Ni vunnit äro deremot nästan af lika antal med de stycken Ni författat. – De vigtigaste ämnen hafva eldat eder skaldmö: *Jordbruket, Handeln, Religionen, Christina Gyllenstjerna* och *Gustaf Adolf*1, hafva hedrat sig af er sång, hafva kräft åt er hjessa den femdubbla lager, hvarmed Ni i dag inträder i detta samfund.

I de flesta lagstiftningar har den rättighet blifvit tillagd de högst uppsatte medborgare, att endast dömmas af sina jemlikar. Vittre författare hafva af naturen samma rätt. De som missvårdat den, de som obetänksamt stigit ned att underkasta sig en lägre domstol, hafva tilläfventyrs för en tid varit glade, att se sin svaghet mera mildt än upplyst pröfvas; men antingen derföre, att den sanna ärelystnaden icke länge smickras af ett oförstådt beröm, eller ock att berömmet en annan dag gifvit rum åt ett lika blindt smädande, visar erfarenheten, att alla goda snillen förr eller senare vädjat till en Öfverrätt: sina likars dom. Lycklig den yngling som, vid första steget på vitterhetens bana, icke sökt annan lager än den täflare förlora, och kännare gifva; som alltid visligen förstått att högre värdera några aktning, än mångas beundran. Ty hvad äger denna beundran, som med skäl kan smickra en tänkande man? Är den en känd vördnad för ett erkändt företräde? eller är den ej hellre det vanliga offer, som hopen gifver åt allt sällsamt och besynnerligt, åt allt hvad icke är dess eget? ett offer, lika deladt mellan snillet och lustspringarn, den gudomliga skalden, och djuren från Afrika – – – hvad säger jag? – ofta rikare skänkt åt dessa. Medelmåttan är hela verldens nationliga drägt; huru skulle de ej förvånas af den lysande skrud som snillet drager? Men sedan nyfikenheten är stillad, kommer glömskan eller hatet. Vändom ögonen på de gamle, våra mönster i allt, i vett som i smak, i seder som i snille. Icke sökte Latiens upphöjdare skalder sin ära från torgen och badhusen i Rom 2. *Spernere vulgus*, var Horatii valspråk, och har blifvit det för alla värdiga snillen som honom efterträdt. Att högaktas af Varius, Plotius, Virgilius, att älskas af Mecenas, att förnöja Augustus: så stort var målet för Romarens ärelystnad, deraf uppsteg hans snille med vishet och smak, deraf sträckte sig hans röst genom kommande sekler. – Men den upplysta allmänheten? – Vare evigt vördadt detta heliga namn! Blott fästom dervid en sann och värdig betydelse. Om vi dermed förstodo, hvad i sin vidd kallas allmänhet: mängden af en nation; eller ock, mera inskränkt, de fleste af vissa upphöjdare klasser; hvad gjorde vi annat än förnedrade en gudomlighet, hvars rätt till snillets och dygdens dyrkan endast måste grundas i deras högsta besittning. Man

ler åt besynnerligheten af de filosofers lära, som i alla enskilta varelsers olycka trott sig finna ett allmänt väl; men om man ej likaså vill tro, att allmänhetens upplysning är en sammansats af de flestas okunnighet, så måste man med denna upplysta, vördnadsvärda allmänhet ej annat kunna förstå, än de så i alla stater: Kännare, Snillen.

Min Herre, jag har härmed velat utveckla en sats, som Ni vidrört i ert tal, och följt i edert uppförande. Ert tal, fullt af nya och starka drag, af liflighet och känsla, har styrkt den tanka som kännare förut fattat om arten af edert snille. De teckningar Ni der gjort af en och annan bland de stora författare, som antingen upplyst eller förtjusat jorden, kunna ej annat än behaga alla dem, som lika med Er lärt känna deras förtjenst, och dermed gjort sig värdige att upprepa deras lof.

* * *

Noter

1)

Ode till Jordbrukaren; Skaldestycke öfver Handeln; Ateisten; Christina Gyllenstjernas beröm; och *Ode öfver Gustaf Adolfs anträde till Regeringen*, äro skrifter af Herr *Sjöberg*, som tid efter annan vunnit högsta belöningen: de trenne första i Sällskapet *Utile Dulci*, det fjerde i *Kongl. Vitterhets Akademien*, och det femte i *Svenska Akademien* sistl. år.

2)

– – – – – – in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi; quique lavantes;
Suave locus voci resonat conclusus. Inanes
Hoc juvat – – –

Horatius.

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/littbank-KellgrenJH_SvarPaSjoberg.

Filen skapad 2018-12-13 18:40:15.932234